

قسمت ۱) تاریخچه

سابقه شکل‌گیری و پی‌ریزی تشکیلات این نهاد به سال‌های قبل از پیروزی انقلاب و حدوداً سال ۱۳۴۲ برمی‌گردد که تعدادی از انقلابیون اول نهضت اسلامی که در زمره همراهان و هم‌زمان حضرت امام خمینی (ره) قرار داشتند و بعضاً مسئولان فعلی این نهاد می‌باشند، از طرف معظم له مأموریت رسیدگی به خانواده زندانیان سیاسی و نیازمندان مبارز را به عهده داشتند.

اقدامات حمایتی و امدادی این بزرگان خصوصاً در زمان اوج‌گیری انقلاب اسلامی یعنی سال‌های ۵۶ و ۵۷ که مبارزات امت مسلمان به اوج خود رسید و اعتصاب و تحصن همه جا را فرا گرفت، حمایت گسترده و فراگیر از اعتصابیون و خانواده زندانیان سیاسی و نیازمندان جامعه سیر صعودی یافت.

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و آغاز فعالیت مجدد بخش‌های اداری، اقتصادی و فرهنگی کشور، لزوم حمایت از نیازمندان در صدر برنامه‌های نظام قرار گرفت و دقیقاً ۲۲ روز پس از پیروزی انقلاب اسلامی در تاریخ ۱۴ اسفند ماه ۱۳۵۷ هجری شمسی (مطابق با ۷ ربیع الثانی ۱۳۹۹ هجری قمری و ۵ مارس ۱۹۷۹ میلادی) کمیته امداد امام به عنوان دومین نهاد انقلابی، با صدور حکم پرخیر و برکت و تاریخی حضرت امام خمینی (ره) برای مدت نامحدود، به منظور تحقق بخشیدن به اهداف عالی نظام جمهوری اسلامی ایران و ولایت فقیه، در حمایت و امداد محرومان و مستضعفان و خودکفا کردن آنان، تأسیس گردید.

شورای محترم مرکزی که پس از ولایت فقیه عالی‌ترین رکن این نهاد می‌باشد، مسئولیت کلی کارها و امور را عهده‌دار است. اعضای این شورا عبارتند از آقایان: **حاج حبیب‌الله عسگر اولادی - حسین انواری - سید رضا نیری - ابوالفضل حاجی حیدری و حمید رضا ترقی.**

این نهاد تحت نظر مستقیم مقام معظم رهبری (ولی فقیه) قرار دارد و اساسنامه اول آن در مورخ ۱۳۶۶/۳/۲۰ به توشیح و تأیید حضرت امام خمینی (ره) و اساسنامه دوم آن در مورخ ۸۰/۹/۲۹ به تأیید مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای مدظله العالی رسیده است.

قسمت ۲) ارکان و تشکیلات

کمیته امداد امام خمینی (ره) بعنوان نهادی انقلابی و از نوع مؤسسات غیرانتفاعی و عام‌المنفعه است و دارای شخصیت مستقل و استقلال مالی و استخدامی است که تحت نظارت عالی‌ی مقام معظم رهبری (ولایت فقیه) قرار دارد و طبق اساسنامه مربوطه اداره می‌شود.

مرکز اصلی امداد امام در تهران بوده و در تمامی شهرستانها و اکثر بخش‌های کشور و در برخی نقاط خارج از کشور (لبنان، سوریه، جمهوری آذربایجان، تاجیکستان، افغانستان، عراق و کومور) دارای شعبه می‌باشد.

ارکان امداد امام عبارتند از: شورای مرکزی که نمایندگان ولی فقیه هستند، سرپرست امداد امام، حسابرسی و بازرسی.

بخشهای اساسی کمیته امداد امام خمینی عبارتند از:

۱ - **شورای مرکزی** - عالی‌ترین رکن امداد پس از مقام عظمای ولایت فقیه شورای مرکزی می‌باشد که اعضای آن توسط مقام معظم رهبری برای مدت ۵ سال تعیین می‌گردند و بعنوان نمایندگان ولی فقیه مسئولیت کلی کارها و امور امداد امام را عهده دار می‌باشند.

۲ - **سرپرست امداد امام** - سرپرستی یکی از اعضای شورای مرکزی و به‌عنوان بالاترین مقام اجرائی امداد امام و مجری مصوبات شورای مرکزی است. سرپرستی امداد، با پیشنهاد شورای مرکزی امداد و تأیید مقام معظم رهبری منصوب می‌شود. درغیاب سرپرستی کلیه اختیارات و وظایف اوبعهده قائم مقام می‌باشد. عزل و نصب معاونان و مدیران کل امداد و رؤسای شاخه‌ها با حکم مقام محترم سرپرستی صورت می‌گیرد. در حال حاضر سرپرست امداد امام جناب آقای **حسین انواری** می‌باشند.

۳ - **اداره کل کمیته امداد استان** - برای تمرکز امور استانی و هماهنگی، نظارت و رسیدگی به امور شاخه‌ها، در مرکز هر استانی اداره کل کمیته امداد امام خمینی استان با مسئولیت اجرایی مدیرکل استان، ایجاد شده است.

۴ - **شاخه** - در کلیه شهرستانها و برخی شهرها و مراکز دهستانها، برای رسیدگی به امور محرومان و ارائه خدمات به آنها، شاخه اصلی کمیته امداد امام، ایجاد گردیده است که مستقیماً به امور مددجویان و ارباب رجوع رسیدگی می‌نماید.

قسمت ۳) اهداف و وظایف

کمیته امداد امام خمینی، با هدف یاری نمودن محرومان و مستضعفان، امداد درماندگان و آسیب‌دیدگان و خودکفا کردن محرومان تشکیل یافته است.

وظایف امداد امام عبارتست از: الف - بررسی و شناخت انواع محرومیتهای مادی و معنوی نیازمندان و تبیین و تأمین نیازهای حمایتی، معیشتی، فرهنگی و ارتقای سطح زندگی آنها در حد امکان و شناسایی افراد و خانواده‌های لازم‌الحمايه در شهر و روستا و عشایر.

ب - بررسی و ارایه‌ی پیشنهاد خط مشی‌ها، سیاستهای اجرایی، طرحها، برنامه‌ها و روشهای مناسب برای رفع محرومیتهای نیازمندان در ابعاد مختلف به مراجع ذیربط و انجام اقدامات و پیگیریهای لازم جهت تحقق آنها.

- ج - فراهم آوردن امکانات لازم به منظور خود اتکاء نمودن افراد و خانواده های تحت پوشش و سایر نیازمندان از طریق ایجاد اشتغال، اعطای وام، آموزشهای فنی و حرفه‌ای و ارایه‌ی خدمات لازم در حد امکان.
- د - ایجاد تسهیلات لازم جهت ارایه‌ی خدمات بهداشتی و درمانی و اقدام به بیمه‌های درمانی و اجتماعی اقشار آسیب پذیر در حد امکانات و چارچوب قوانین و مقررات مربوطه.
- ه - پرداخت مستمری (کمکهای نقدی و غیرنقدی)، اعطای وام قرض الحسنه ضروری، کمک به تعمیر و تهیه‌ی مسکن، ازدواج و تجهیزیه‌ی نیازمندان.
- و - ارایه‌ی خدمات فرهنگی به افراد و خانواده‌های نیازمند و انجام فعالیتهای فرهنگی و آموزشی و تأمین وسایل آموزشی و کمک آموزشی لازم و تعمیق باورهای دینی.
- ز - حمایت موردی از افراد و خانواده‌های نیازمند در برابر مشکلات ناشی از بروز حوادث و بلایای طبیعی و غیر طبیعی.
- ح - ارایه‌ی خدمات مشاوره و مددکاری و حمایتهای لازم حقوقی و قضایی به افراد و خانواده‌های نیازمند.
- ط - حمایت نیازمندان خارج از کشور براساس سیاستهای نظام جمهوری اسلامی ایران، در حد امکانات.
- ی - تمهیدات لازم به منظور احیای فرهنگ انفاق و ایثار، نشر سنتهای حسنه‌ی اسلامی و جلب و هدایت امکانات و کمکهای مردمی خصوصاً کمکهای اشخاص خیر و نیکوکار و همچنین امکانات و کمکهای بخشهای دولتی و غیر دولتی جهت حمایت از افراد و خانواده‌های نیازمند.
- ک - ارتباط با موسسات خیریه، انجمن‌ها و تشکلهای عام المنفعه‌ی مردمی داخل و خارج از کشور به منظور تبادل تجربه و بهره‌گیری هر چه مطلوب تر از ظرفیتهای بالقوه و بالفعل آنها و پرهیز از انجام کارهای موازی و غیر ضرور در جهت انجام حمایتهای مادی و معنوی و تقویت و گسترش این گونه هسته‌های مردمی در حد توان.
- ل - انجام هر گونه تکلیف قانونی پس از تخصیص اعتبار لازم.

قسمت ۴) منابع مالی

منابع مالی این نهاد برای امور فقرزدایی و کمک به محرومان جامعه عبارتست از :

- ۱ - عنایات مقام معظم رهبری (مدظله العالی)
- ۲ - اعتبارات و کمکهای دولت محترم جمهوری اسلامی ایران
- ۳ - هدایا و کمکهای مردمی، مؤسسات، سازمانها و نهادهای داخل و خارج از کشور
- ۴ - دریافت صدقات، نذورات و زکوات
- ۵ - درآمد حاصل از فعالیتهای اقتصادی امداد امام

- قسمت ۵) سند چشم انداز ۲۰ ساله کمیته امداد امام خمینی (ره) (در افق ۱۴۰۴ هـ.ش)
- سند چشم انداز ۲۰ ساله امداد به عنوان منشور حرکت جمعی مطلوب بلند مدت امداد در جهت رسیدن به قله رفیع نظام، یعنی ایجاد حیات طیبه‌ی اسلامی و تأمین رفاه مادی در کنار عدالت، معنویت و اخلاق برای مردم به ویژه محرومین به عنوان سهامداران نظام اسلامی است.
 - سند چشم انداز ۲۰ ساله امداد مبتنی بر اصول قانون اساسی و رهنمودهای حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری، اساسنامه و تجارب مفید امداد، هماهنگی و در راستای تحقق چشم انداز ۲۰ ساله جمهوری اسلامی ایران است که قابلیت عملیاتی شدن در ۴ برنامه‌ی ۵ ساله را دارا می‌باشد.

با اتکال به خداوند سبحان کمیته‌ی امداد حضرت امام خمینی (ره) در چشم انداز به عنوان نهاد انقلاب اسلامی جوشیده از متن مردم و متکی به آن با هویت اسلامی و انقلابی، توسعه یافته، پویا و پایدار و الگو در ارائه‌ی خدمات امدادی و حمایتی با تعامل سازنده و مؤثر در روابط ملی و بین‌المللی تحت نظارت عالی مقام معظم رهبری.

کمیته امداد امام (ره) در افق چشم انداز ۲۰ ساله چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

- ✓ توسعه دهنده‌ی شبکه‌ای ارتباطی و حمایتی مردمی و کارآمد برای انجام کارهای عمیق، ماندگار، زودبازده و اثربخش در میان اقشار آسیب پذیر جامعه با رعایت اصول کفایت، جامعیت و مطلوبیت.
- ✓ دارای نقش محوری و بازوی توانمند نظام جمهوری اسلامی در جهت تقویت تکافل و توازن اجتماعی و معین دولت در تحقق برنامه‌ها و خدمات و حمایت‌های اجتماعی.
- ✓ پیشتاز در احیاء و ترویج سنت‌های حسنه‌ی اسلامی و تأثیرگذار بر تقویت همبستگی‌های اجتماعی و حفظ همگرایی مردم با نظام اسلامی و تأمین اصل عدالت و رضایت اجتماعی.
- ✓ صیانت از تحکیم نهاد خانواده و احیای عزت و کرامت فردی، خانوادگی و ملی و توانمندسازی محرومین و زدودن فقر با تأکید بر مناعت طبع و خوداتکایی.
- ✓ دارای تعاملی مؤثر و سازنده با سازمانها و نهادها، متکی به مشارکت‌های مردمی و منابع اختصاصی و بهره‌گیرنده از منابع عمومی.
- ✓ الهام بخش، فعال و مؤثر در سطح ملی، جوامع اسلامی و بین‌المللی به عنوان تکیه گاه قابل اعتنای محرومان و مستضعفان.

قسمت ۶) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله چهارم (۱۳۸۴-۱۳۸۸) کمیته امداد امام خمینی (ره) با الهام از تعالیم و احکام نورانی اسلام و زنده و نمایان نگاه داشتن اندیشه دینی و فرهنگی و حمایتی بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران و مقام معظم رهبری و تحقیقات و تجربیات نزدیک به سه دهه فعالیت امداد و تبلور آن در تمام سیاستگذاری‌ها و برنامه‌ریزی‌ها با توجه به اهداف چشم انداز ۲۰ ساله امداد امام (ره) و قانون برنامه پنجساله چهارم کشور به شرح زیر است:

• امور حمایتی محرومین و زدودن فقر:

- تلاش در تأمین حداقل نیازهای اساسی و بهبود شاخصهای زندگی خانواده‌های فاقد درآمد یا درآمد ناکافی، برای زندگی سالم و توسعه پوشش حمایتی به نیازمندان جامعه، هماهنگ با سیاستهای کلی جمهوری اسلامی ایران.

- حمایت ممکن نیازمندان تحت پوشش در برابر مشکلات ناشی از بروز حوادث و بلایای طبیعی و غیرطبیعی.

- بسیج امکانات و تواناییهای بالقوه و بالفعل در راستای تحقق عدالت اجتماعی و حمایت از حقوق محرومان و رفع محرومیت خانواده‌های لازم‌الحمايه بويژه در مناطق روستایی و عشایری.

- رسیدگی به نیازهای فوری و ضروری نیازمندان تحت پوشش در جهت کاهش شکاف طبقاتی و تأمین رفاه عمومی در حد امکانات (تغذیه، پوشاک، بهداشت، درمان و مسکن).

• امور توانمندسازی محرومین:

- سالم سازی فضای فرهنگی و اعتقادی خانواده‌های تحت پوشش و رفع آسیب‌های آنها.

- تقویت و هدایت استعدادهاى برجسته و بالقوه دانش‌آموزان و دانشجویان تحت حمایت.

- ترویج روحیه و فرهنگ کار و وجدان کاری بین خانواده‌های محرومین.

- فراهم آوردن امکانات لازم جهت خود اتکاء نمودن افراد و خانواده‌های تحت حمایت و نیازمندان

موردی.

- تلاش در تأمین آموزشهای فنی و حرفه‌ای و ایجاد فرصت‌های اشتغال مولد و مفید محرومین

تحت حمایت.

• امور مدیریتی و تحقیقاتی:

- شناخت انواع محرومیت‌های مادی و معنوی نیازمندان.
- اصلاح و بهینه‌سازی نظام مدیریتی امداد جهت افزایش بهره‌وری و کارآمدی و بهبود نظام خدمت‌رسانی بر اساس افق چشم انداز ۲۰ ساله امداد.
- تبیین فلسفه خدمت‌رسانی و روش‌های مناسب جهت رفع محرومیت نیازمندان کشور.
- تقویت و توسعه فعالیت‌های علمی، تحقیقاتی، فناوری اطلاعات و ارتباطات بصورت کاربردی.
- تقویت و کارآمد نمودن نظام منسجم بازرسی و نظارت و ارزیابی مستمر از فعالیت‌های امداد.

• امور اعتماد سازی و جلب مشارکت‌های مردمی:

- ترویج فرهنگ انفاق، احسان، ایثار، اکرام یتیم و نشر سنت‌های حسنه اسلامی.
- بسیج همبستگی‌های مردمی و تقویت رضایت‌مندی عمومی و همگرایی مردم با نظام.
- بهره‌مندی از همدلی و تواناییها و منابع عظیم مردم در جهت مبارزه با فقر و محرومیت.
- گسترش و عمق بخشیدن به روحیه تعاون و مشارکت‌های عمومی.
- ارتباط و حمایت ممکن از نهادهای عام‌المنفعه عمومی و مؤسسات و خیریه‌های مردمی.
- حفظ و تقویت عوامل اساسی اعتماد مردم و رهبری.

• امور ارتباطات و خدمات بین‌الملل:

- حمایت ممکن از نیازمندان و محرومان خارج از کشور براساس منویات مقام معظم رهبری و هماهنگی با سیاستهای نظام جمهوری اسلامی.
- تأمین ارتباطات با مؤسسات خیریه و تشکلهای عام‌المنفعه مردمی و سازمانهای بشردوستانه بین‌المللی.
- بهره‌مندی مطلوب از ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل نیکوکاران بویژه ایرانیان خارج از کشور.
- شناسایی فرصت‌های مناسب جهت گسترش ارتباطات حمایتی بین‌المللی امداد.
- الگوسازی جهت تقویت سلامت و رفاه خانواده و چگونگی تأمین کرامت زن و جایگاه او در خانواده و اجتماع.